

Christer Edvardsson
Chef företagsenheten
Telefon 08-508 28 977
christer.edvardsson@miljo.stockholm.se

Till
Miljö- och hälsoskyddsnämnden

ÖKA TRYCKET PÅ HANDELN ATT MINSKA KEMIKALIER I KLÄDER OCH TEXTIL

Svar på skrivelse från Åsa Romson (mp) och Charles Berkow (mp)

Förslag till beslut

1. Besvara skrivelsen med vad som anförs i förvaltningens tjänsteutlåtande.

Gunnar Söderholm

Gustaf Landahl

Bakgrund

Åsa Romson (mp) och Charles Berkow (mp) föreslår, i skrivelse till miljö- och hälsoskyddsnämnden 2010-08-24, att miljöförvaltningen samlar kläd- och textilhandeln till samtal kring kemikalierna i kläd- och textilprodukter. Utöver diskussion kring högre krav, vad avser kemikalieinnehåll, anser förslagsställarna att konsumentinformationen och handelns ansvar i övrigt bör diskuteras.

I slutrapporten från projektet Nya gifter – nya verktyg identifierades fem prioriterade ämnesgrupper och deras viktigaste källor. Där konstaterades också att källorna i stor utsträckning utgörs av varor för konsumentanvändning, och att sådana källor är svåra att åtgärda med enbart ”traditionella verktyg” som tillsyn. Ett förslag var därför att man skulle knyta kontakter med aktörer ur näringslivet som på frivillig bas vill arbeta tillsammans med staden för att minska utsläppen av dessa gifter i Stockholm. Inledande kontakter med Svensk Handel och några av deras medlemsföretag har tagits och under hösten är ambitionen att bilda ett nätverk, Stockholms kemikalieforum, där problemen med kemikaliesamhället och möjligheterna att minska dessa inom handeln kommer att diskuteras.

Formellt startar arbetet den 5 oktober med visningen av Stefan Jarls film ”Underkastelsen”. Följande träff, i december, har fokus på verktyg - vad man som verksamhetsutövare kan göra. Det tredje tillfället, i början av 2011, kommer också ha fokus på verktyg – hur har andra företag gjort – hur kan vi lära av varandra?

Förvaltningens synpunkter

En stor del av miljöpåverkan av flera prioriterade miljögifter kommer från varor och kemiska produkter som når konsumenterna i Stockholm via handelns olika aktörer. I varor kan det finnas såväl förbjudna som oönskade kemikalier. Miljöförvaltningen har sedan lång tid tillbaka genomfört tillsynskampanjer avseende bland annat märkning av kemiska produkter, förekomst av mjukgörare i leksaker, efterlevnaden av förbudet mot användning av ett antal tungmetaller och flamskyddsmedel i nya elektriska och elektroniska produkter (RoHS direktivet) mm. Förvaltningen har också ett tillsynsprojekt kring kemikalier i textilier. Detta arbete kan ses som en fortsättning på det dialogprojekt som Kemikalieinspektionen haft med textilbranschen. I år kommer vi att inspektera butiker som säljer möbler och butiker som säljer skor. I ett annat projekt kommer byggvaruhandeln att inspekteras. Dessa tillsynsprojekt bedrivs i samarbete med miljöförvaltningarna i Göteborg och Malmö och med Kemikalieinspektionen. Ambitionen är att genom samverkan kunna tillgodogöra sig material och erfarenheter samtidigt som gemensamma projekt naturligtvis ger ett större underlag för bedömning. Dessutom får denna typ av tillsynskampanjer större effekt och ger en rättvisare behandling genom att flera kommuner agerar samtidigt. Utöver detta kommer vi också att kontrollera efterlevnaden av fosfatförbudet i tvättmedel. Kraven på finansiering av tillsynen styr arbetet mot de delar av området där det finns tydliga förbud eller annan lätt kontrollerad reglering som märkning. Avsaknad av möjligheten att ta ut varuprover (beroende på att kostnad för analyser inte finns i budget) är en annan faktor som gör tillsynen över oönskade eller förbjudna ämnen svår. Beroende på områdets komplexitet, framför allt vad avser mängden kemiska ämnen, är behöver tillsynen kompletteras med andra aktiviteter.

Den europeiska kemikaliemyndigheten (ECHA), som upprättades genom Reach-förordningen för att bl. a. sköta registrering, godkännande och begränsning av kemiska ämnen, har publicerat en kandidatlista över särskilt farliga ämnen som på sikt ska fasas ut ur produktionen. Listan omfattar idag 38 ämnen. Om en vara innehåller mer än 0,1% av ett sådant ämne är alla som tillverkar, importerar eller säljer den skyldiga att tillhandahålla kunder som yrkesmässigt använder varan sådan information att varan kan hanteras på ett säkert sätt. Gentemot konsument är man skyldig att, vid förfrågan, kunna lämna denna information inom 45 dagar.

Fler ämnen kommer successivt att läggas till på kandidatlistan och många företag har därför intresse av att veta vilka ämnen som kommer att tas upp. För att tillmötesgå detta intresse har Internationella Kemikaliesekretariatet (en paraplyorganisation för europeiska

miljö- och konsumentorganisationer) tagit fram den så kallade "SIN list" (Substitute It Now). Listan innehåller 356 ämnen som också uppfyller de kriterier avseende hälso- och miljöfarlighet som gäller för kandidatlistan. Tanken är att företagen ska kunna "ligga steget före" och fasa ut ämnen ur sina varor innan de hamnar på kandidatlistan. En del företag använder redan idag av denna lista som exempel kan nämnas Skanska och Sony Ericsson.

Importörer och tillverkare har självklart det största ansvaret för att se till att varorna inte innehåller farliga ämnen. Syftet med tillsynen i detaljistledet är att öka kunskapen om kemikalieinnehållet i varor hos butikerna och att de ska ställa krav på att de varor de köper in inte innehåller farliga ämnen. Detta leder i sin tur till ökade krav på importörer och tillverkare.

Att Kemikalieinspektionen och kommunerna delar ansvaret för tillsyn över kemiska produkter har ibland ansetts utgöra en svårighet. I regeringens lagrådsremiss om Kemikalietillsyn, som lämnades till lagrådet i februari i år, föreslås att kommunernas generella tillsynsansvar tas bort i denna del och ersätts med reglering genom förordning. Det förslag till tillsynsförordning som nämnden yttrade sig över 24 augusti föreslår att kommunerna, genom delegation från Kemikalieinspektionen, kan ta över tillsynsansvaret över primärleverantörer (tillverkare och importörer) i kommunen. Vidare föreslås att kommunerna ska ha tillsyn över "hantering av kemiska produkter, biotekniska organismer och varor i en verksamhet som inte är en miljöfarlig verksamhet enligt 9 kap miljöbalken, om inte Kemikalieinspektionen har tillsynsansvaret enligt 19§."

Miljöförvaltningens tolkning av ändringsförslaget är att kommunen även fortsättningsvis kommer att ha ett tillsynsansvar. Som komplement till den traditionella tillsynen behövs då utvecklade arbetssätt för att stimulera frivilliga initiativ för att undvika de kemiska ämnen som är problematiska ur ett hälso- och miljöperspektiv. Miljöförvaltningen upplever att det finns ett intresse bland många av handelns aktörer att ta ökad kemikaliehänsyn i sitt sortimentval och en vilja att veta mer om hur man kan göra för att uppnå detta. Som nämnts finns en mycket stor mängd ämnen som bör undvikas och svårigheten för handeln blir då att skapa system för att kunna kontrollera de produkter man saluför. Förvaltningen ser samarbetet med handeln som en mycket viktig del i arbetet med att minska kemikaliebelastningen.

Sammanfattningsvis anser förvaltningen att den mix av tillsynsarbete och frivilliga initiativ som för närvarande pågår väl svarar upp mot de önskemål som framförs i skrivelsen.

Detta tjänsteutlåtande har utarbetats i samråd med avdelningen för miljöanalys.

Slut

Bilagor

Bilaga 1 Skrivelse från Åsa Romson (mp) och Charles Berkow (mp)